

I samma båt

samassa veneessä

Turku 22.10.2015

Emil Oljemark

I samma båt – samassa veneessä rf ry

Esitykseni tänään

- 1) Leader-toiminta, perusta
- 2) Leader-toiminnan eri muodot
  - Maaseuturahaston kautta
  - Kaupunkikehittäminen
  - Meri- ja kalatalousrahaston kautta
- 3) Maaseudun hanketuet
- 4) Maaseudun yritystuet (hyvin lyhyesti)
- 5) Kustannusmallit
- 6) Hakumenettely

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Mitä Leader on?

- Leader on paikallislähtöistä kehittämistoimintaa. Yhdistyspohjaista ja kaikille avointa
- Leader-toiminnassa on mukana kunnat, alueen järjestöt ja asukkaat
- Leader toimii rahoituksellisesti osana *Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa* ja *Euroopan meri- ja kalatalousrahaston Suomen toimintaohjelmaa 2014–2020* . Vastaavaa toimintamuotoa aloitetaan myös osana Suomen ESR-ohjelmaa (kaupunkialueiden kehittäminen).

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Maaseutupuolen Leader Varsinais-Suomessa

- Viisi Varsinais-Suomen alueella toimivaa Leader-ryhmää
- Toimintamuoto on ollut käynnissä jo vuodesta 1996
- Jokaisella omat hyväksytyt kehittämissstrategiat maaseutuohjelman paikallisen kehittämisen toteuttamiseksi vuosille 2014-2020.
- Leader-ryhmillä on omat rahoituskehykset josta puolletaan hankkeita ja yritystukia
- Neljäs ohjelmakausi Suomen EU-jäsenyyden aikana.

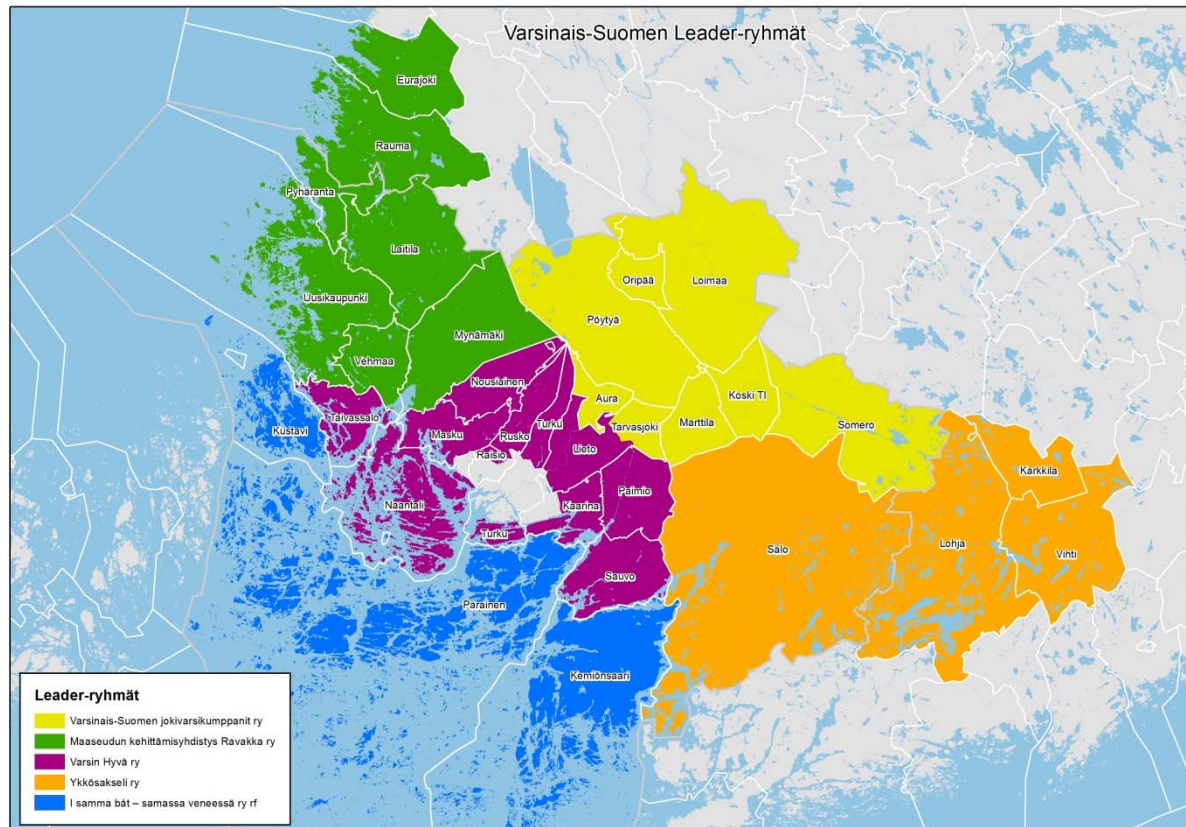

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Varsinais-Suomi

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Paikal- paikallinen kehittäminen kaupungeissa

- Aloitteleva toimintamuoto, Leader-ryhät aktiivisina viemässä paikallista kehittämistä kaupunkeihin
- Puhutaan kansalaistoimijälähtöisestä paikallisesta kehittämisestä kaupungeissa, yhteisölähtöisestä kaupunkikehittämisestä, CLLD:stä (Community Led Local Development) tai kaupunki-Leaderistä, mutta **homman ytimessä ovat keskusta- ja taajama-alueiden pienimuotoiset hankkeet, tapahtumat, tempaukset jne., joilla saadaan ihmisiä liikkeelle.**
- Näin lisätään yhteisöllisyyttä ja yhteistoimintaa asukkaiden omien tarpeiden ja toiveiden pohjalta. Lisäksi edistetään kaupunkien asukkaiden ja yhdistysten verkostoitumista ja yhteistoimintaa.

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Miten paikallinen kehittäminen kaupungeissa toimii – *Paikal*-hanke

- Toteutetaan yhtenä hankkeena ESR-rahaston kautta. Sosiaalirahaston hankkeiden tavoitteena on madaltaa työttömien ja syrjäytymisvaarassa olevien henkilöiden kynnystä päästä työmarkkinoille
- Leader-ryhmät **Varsin Hyvä** (Turku) ja **Ykkösakseli** (Salo) koordinoivina tahoina
- **PAIKAL**-hanke on 3-vuotinen sateenvarjohanke, jonka kautta rahoitetaan kaupunkiyhdistysten alahankkeita
- Alahankkeet toimitetaan ohjeistuksen mukaan Leader-ryhmiin hankevalintaa varten ja myös maksatuspuoli toteutuu Leader-ryhmän kautta
- Leader-toimintamuodon vieminen myös kaupunkialueille on vielä alkuaskeleissa. ESR-hankkeen kautta saadaan kuitenkin nyt malli tälle toiminnalle ja mahdollisuus kaupunkien yhdistyksille toteuttaa paikallista kehittämistä

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Kalatalouspuolen Leader Varsinais-Suomessa

- Yksi kalatalousryhmä Saaristomerellä. Toiminta-alueena Saaristomereen rajoittuvat kunnat Kustavista Saloon. Kustavin pohjoispuolella toinen kalatalousryhmä.
- Leader-toimintamuoto on osana Euroopan meri- ja kalatalousrahaston Suomen toimintaohjelmaa
- Kalatalousryhmä keskittyy paikallislähtöiseen kalatalouselinkeinojen kehittämiseen. Kohderyhmänä teoriassa kaikki toimijat, jotka haluavat paikallislähtöisesti kehittää elinkeinoa
- Esimerkkinä, että hanke voi olla lähiruokahanke liittyen kalatuotteisiin, toimijoiden yhteistyöhanke tai pyydysten kehittämishanke.
- Kalatalousryhmällä on oma rahoituskehykset josta puolletaan hankkeita ja yritystukia
- Toiminta lähtee käyntiin käytännössä vuodenvaihteessa 2015-2016

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Leader- polku rahoitukseen

Leader-rahoitus	Paikalliset päättävät alueensa yhteisöjen ja yritysten ideoiden rahoittamisesta. Leader-tuki muodostuu EU:n, valtion ja kuntien rahoituksesta.
Leader-neuvonta	Leader-ryhmät neuvovat ideoiden kehittämisessä ja valmistelussa hankkeiksi.
Leader-toiminta	Leader-ryhmät kannustavat asukkaita kehittämään omaa elinympäristöään. Ryhmän toimintaan voi kuka tahansa osallistua.

Leader-metodista ja toimintamuodoista lisää sivulla
www.leadertsuomi.fi

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Leader osana maaseuturahoitusta

- Leaderin näkyvin toimintamuoto on hankerahoitus. Rahoittajaina Leader-ryhmät ovat itsenäisiä toimijoita, mutta toimivat EU-ohjelmia määrävän lainsäädännön puitteissa.
- Leader-rahoitus perustuu maaseuturahoituksen (ja kalatalousrahoituksen) sääntöihin
- Leader-ryhmät käyttävät tarkoituksenmukaisuusharkintaa rahoituksessa, vaikka laillisuustarkastukset ja tukipäätökset tehdään Ely-keskuksessa
- Tarkoituksenmukaisuusharkinta hankekäsittelyssä perustuu alueen Leader-strategian mukaiseen harkintaan.

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Strategiamme (esimerkki Saariston Leader-ryhmä)

- Leader-strategia I samma båt – samassa veneessä-alueelle on tehty vuosiksi 2014-2020. *Käytännössä toteutus vuodesta 2015 noin vuoteen 2022.*
- Strategian nimi on *Saaristo – Aktiivista hyvinvointia.*
- Strategian visiona on saariston elinvoimaisuuden ylläpitäminen
- Strategian toteuttamiseen on myönnetty julkinen rahoituskehys, joka perustuu EU:n, valtion ja kuntien rahoituksesta
- Strategia toteutuu hankkeiden avulla

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Strategian teemat (esimerkki Saariston Leader-ryhmä)

- Hankkeiden ja yritystukien joita tuetaan Leader:in kautta on perustuttava seuraaviin teemoihin:
  - Asuminen ja ympäristö
  - Työ
  - Palvelut
  - Yhteisöllisyys

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Strategian kytkös hankkeisiin

- Strategia on luettavissa nettisivuillamme (kaikkien Leader-ryhmien strategiat ovat julkista)
- Hankevalinnassa strategianmukaisuus määritellään valintakriteerein, jotka ovat myös luettavissa nettisivuillamme
- Täten Leader-ryhmien tehtävinä on valita hankkeita, joilla on hyvä mahdollisuus toteuttaa strategian visiota ja päämääriä

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Valintamenettely

- Rakentuu strategian linjauksiin, ryhmän valintakriteereihin ja ryhmän kokonaiskehukseen
- Hallitus tekee puoltopäätöksen hankkeisiin ja yritystukiin
- Ely-keskus tarkistaa hankkeiden laillisuuden ja tekee viranomaispäätöksen
- Leader-hankkeita **ei koske** samat valintakriteerit kun Ely-keskuksen suorissa tuissa.

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Hankkeet maaseutuohjelmassa

- **Tp 1 Koulutus ja tiedonvälitys**
  - 1.1 Ammatillinen koulutus ja taitojen hankkiminen
  - 1.2 Tiedonvälitys ja esittelytoimet
- **Tp 7 Maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen**
  - 7.1 Kehittämis-, palvelu- ja hoitosuunnitelmat
  - 7.2 Pieninfrastruktuurin luominen, parantaminen ja laajentaminen
  - 7.3 Laajakaistainfrastruktuuri ja sähköiset palvelut
  - 7.4 Paikalliset palvelut
  - 7.5 Vapaa-aika- ja matkailuinvestoinnit
  - 7.6 Kulttuuri- ja luonnonperintö
- **Tp 16 Yhteistyö**
  - 16.0 Muut ohjelman prioriteetteja tukevat yhteistyötoimet
  - 16.2 Pilottihankkeet
  - 16.3 Yhteistyö pienten toimijoiden välillä
  - 16.4 Lyhyiden toimitusketjujen perustaminen ja kehittäminen
  - 16.5 Toimet ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja siihen sopeutumiseen
  - 16.6 Yhteistyö toimitusketjun toimijoiden välillä biomassan tarjoamiseksi kestäväällä tavalla
  - 16.7 Maataloustoiminnan monipuolistaminen

Hanketyypit valtioneuvoston asetuksessa

- Yhteistyöhanke
- Koulutus- ja tiedonvälityshanke
- Yleishyödyllinen kehittämishanke
- Yleishyödyllinen investointihanke
- *Leader-ryhmän teemahanke*

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Yhteistyöhanke

- Yhteistyöhankkeessa kehitetään elinkeinoja
- Esim. tehdään selvitys kunnan alueen matkailuyrittäjien mahdollisuuksista pidentää aukioloa syyskaudesta
- Esim. tehdään vierasvenesatamille yhteinen graafinen ilme
- Näiden hankkeiden yleishyödyllisyys perustuu siihen, että ne ovat avoimia kaikille alan yrityksille ja että hankkeen tulos on hyödynnettävissä laajalti
- Tukitasot vaihtelevat riippuen siitä, kuinka yrityskohtaisia toimenpiteitä toteutetaan

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Tiedonvälityshanke

- Tiedonvälityshankkeessa järjestään pienimuotoista opetusta maaseudun asukkaille
- Esim. rakennusperintöön liittyen
- Esim. kuivakäymälöiden toimintaan
- *Vrt. Koulutushankkeella taas järjestetään tietyille ammattiryhmälle koulutusta*
- Suuremmat koulutushankkeet haetaan suoraan Ely-keskuksesta

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Kehittämishanke

- Kehittämishankkeessa luodaan uusia toimintamuotoja, tapahtumakonsepteja, yhdistysyhteistyötä jne.
- Esim. nuorten kulttuurikiertoja kylässä
- Esim. yhdistyksen toiminnan avaaminen uusille kohderyhmille, tapahtumien ja toimintakonseptien kautta

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Investointihanke

- Investointihankkeessa rakennetaan/korjausrakennetaan ja/tai ostetaan koneita ja laitteita
- Esim. uusia energiaratkaisuja kylätalolle
- Esim. yhdistysten käyttöön soveltuvan esiintymislavan rakentaminen
- Esim. ympäristönhoitoon sopivien koneiden ja laitteiden hankinta

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Hankkeiden edellytykset, osa 1

- Hankkeen on oltava yleishyödyllinen
  - Eli hyödyn on kohdennuttava laajasti ja niin että hyödynsaajiksi ei jää rajatut yritykset, kiinteistönomistajat jne.
- Hankkeella tehdään uutta toimintaa, eli hankkeella ei rahoiteta toimijan tavanomaista toimintaa ja julkisissa hankkeissa ei voi toteuttaa lakisääteisiä tehtäviä ja/tai kunnan toimialaan jo tavanomaisesti kuuluvia tehtäviä
- Hankkeet ovat ajallisesti rajattuja 1-3 v (kork. 5 v, jos on erityiset syyt myöntää jatkoaikaa)

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Hankkeiden edellytykset, osa 2

- Hanketuki on hyvin harvoin täydet 100%
- Tukityypistä riippuen noin. 50-90 % kokonaiskustannuksista
- Tarvetta yksityiseen rahaan (talkootyö mahdollista)
- Maksatusta haetaan jälkikäteen (toteutusmallin mukaan)

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Hankkeiden edellytykset, osa 3

- Hakijana juridinen henkilö (yhdistys, osuuskunta, säätiö, kunta)
- Hanketoiminnalla ei voi kattaa toimijan tavanomaisia kustannuksia, eli hankkeen kustannukset ovat eriytettävä.
- Leader-hankkeessa minimitulokiosuus on (EU+valtio) 5000 € (*paitsi Leader-ryhmien omien teemahankkeiden alatoimenpiteet*).
- Julkinen tuki ei voi ylittää 180 000 euroa Leader-hankkeessa.

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Hankkeiden edellytykset, osa 4

- Tarvittavat luvat kunnossa (rakentamishankkeet)
- Hankesuunnitelman ja rahoitussuunnitelman sitovuus vahva
- Muu julkinen raha hankkeelle vähentää tukiosuutta (tai jopa poistaa tuen mahdollisuuden)

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Yritystuet maaseutuohjelmassa

- **Tp 4 Investoinnit fyysiseen omaisuuteen**
  - 4.2 Maataloustuotteiden jalostukseen / markkinointiin sekä kehittämiseen kohdistuvat investoinnit
- **Tp 6 Tila- ja yritystoiminnan kehittäminen**
  - 6.2 Yrityksen perustamistuki maatalouden ulkopuoliseen yritystoimintaan maaseudulla
  - 6.4 Investointituki maatalouden ulkopuolisen yritystoiminnan perustamiseen ja kehittämiseen

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Yritystuet, tukikelpoisuusedellytykset

- yrityksellä kannattavan toiminnan edellytykset
- toteuttamiskelpoinen liiketoimintasuunnitelma
- tuen myöntämien ei aiheuta muita kuin vähäisiä kilpailua vääristäviä vaikutuksia (ELY:llä esimerkinomainen listaus tyypillisimmistä toimialoista)
- merkittäviä rajoituksia paikallisilla markkinoilla toimiville yrityksille (ELY:llä esimerkinomainen listaus tyypillisimmistä toimialoista)
- tukea voidaan myöntää päätoimiseen yrittäjyyteen, pääasiallinen toimeentulo ainakin yhdelle yrittäjälle tai työntekijälle
- tavoitellaan kasvua ja uusia työpaikkoja maaseudulle

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Yritystuet, tukityypit

- Investointituki
- Toteutettavuustutkimus
- Perustamistuki

- Tuissa sovelletaan pitkälti samoja reunaehtoja kun suoraan Ely-keskuksen kautta haettavissa yritystuissa. Valintakriteerit joita käytetään ovat kuitenkin Leader-ryhmän omia

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Miten hakea?

- Yhteys alueesi Leader-ryhmään ennen itse hakemuksen tekoa
- Tukihakemuksen ja asiakirjojen valmistelu
- Haku sähköisen Hyrrä-järjestelmän kautta
- Haut aukesivat 13.5.2015
- Tukihakemuksen oltava vireillä ennen kuin kustannuksia syntyy/toimenpiteiden toteutus aloitetaan

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Kustannusmallit

- 1) Kuitti- ja kirjanpito-otteisiin perustuva malli, jokainen kustannus todennetaan maksatushakemusvaiheessa
- 2) Prosenttimääräinen korvaus, jossa välilliset kustannukset korvataan 24% (tai 15%) toteutuneista palkkakustannuksista
  - Prosenttikorvausmenettelyssä palkat ja ostopalvelut kuitenkin todennetaan kuitein ja kirjanpito-ottein.
- 3) Kertakorvausmenettely perustuen toteumaan, kertakorvausmenettelyssä tarvitaan hyvin tarkka kustannusarvio hakuvaiheessa. Jos toimenpiteet eivät toteudu suunnitelman mukaan, niin voi jäädä täysin ilman korvausta. ***Tällä hetkellä ei mahdollinen!***
- Ole yhteydessä Leader-ryhmään, niin voimme keskustella mikä kustannusmalli sopii parhaiten hankkeellesi.
- Muista että kustannustaso on selvitettävä ennen kuin itse kustannus syntyy, riippuen kustannuksen suuruudesta ja julkisen tuen määrästä

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Hyrrä-sähköinen haku

- Haut toimivat tulevaisuudessa sähköisesti
- Hakija käyttää y-tunnustaan ja hakee verohallinnon Katso-oikeudet. Katso-palvelun kautta valtuutetaan *Hyrrä*-hakujärjestelmään eri tasoisia käyttäjiä
- *Hyrrä*-pääkäyttäjällä on nimenkirjoitusoikeus ja voi jättää sisään hakemuksen
- *Hyrrään* voi myös valtuuttaa muita käyttäjiä

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Muutama huomio Hyrrästä

- Käytä aikaa oikeuksien hakuun, voi kestää hetken
- YTJ-tidot kunnossa, tärkeätä!
- Hakemus tulee vireille kun on saanut vireilletuloilmoituksen Leader-ryhmästä tai Ely-keskuksesta
- Kunhan järjestelmä on käytössä, niin se on paljon käyttäjäystävällisempi kuin nykyiset paperihaut

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Lisätietoja Hyrrästä

<http://www.mavi.fi/fi/oppaat-ja-lomakkeet/Sivut/hyrra.aspx>

Mavi

På svenska
English site

Sähköinen asiointi

TUET JA PALVELUT   OPPAAT JA LOMAKKEET   MAKSUT JA VALVONTA   TIETOA MEISTÄ

Mavi > fi > Oppaat ja lomakkeet > **Hyrrä**

Oppaat ja lomakkeet

Hyrrä

Maaseudun tukien sähköinen haku alkaa vuoden 2015 aikana

Maaseudun kehittämiseen liittyvä paperityö helpottuu, kun yhä useampien tukien haku muuttuu sähköiseksi. Maaseudun yritys- ja hanketuet sekä maataloille tarkoitetut investointi- ja aloitustuet voi vuodesta 2015 lähtien hakea sähköisesti Hyrrä-verkkopalvelun kautta.

Verkkopalvelu ohjaa ja opastaa hakemuksen teossa. Hakemuksen voi jättää mihin vuorokauden aikaan tahansa, miltä tahansa koneelta, jossa on verkkoyhteys. Hakemuksen lähettäminen on vaivatonta, kun sitä varten ei tarvitse lähteä postilaatikoille tai ELY-keskuksen tai Leader-ryhmän toimistolle. Myös tarvittavat lisätiedot ja maksuhakemukset voidaan toimittaa nopeasti verkon kautta. Hakija pystyy seuraamaan hakemuksensa etenemistä Hyrrässä.

Hae sähköisesti
Kirjautu Hyrrä-palveluun

Oppaat
Kehittämishanke (ohje)
Katso-palvelun ohjeet
Katso-tunnisteen perustaminen
Hyrrän ohjevideot

Lisätietoa
Hyrrä-esite 2015

Oppaat ja lomakkeet

Viijelijä

Yrittäjä, kauppa, teollisuus

Hanketoimija

Järjestö, seurakunta

Kunta, koulu, päiväkot

Porotalous ja kolttalain mukaiset tuet

Vipu - viijelijöiden verkkoasiointipalvelu

Hyrrä

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Miten edetään?

- Ole yhteydessä omasta hankeideasta tai yritystukideasta Leader-ryhmään.
  - Loimaan seutu: Jokivarsikumppanit
  - Turun seutu Varsin Hyvä
  - Uudenkaupungin seutu Ravakka
  - Saaristo | samma båt – samassa veneessä
  - Salon seutu Ykkösakseli
- Käydään läpi hankeideasi
- Neuvomme myös tietenkin itse haun teknisistä asioista, kuten *Hyrrän* käytössä

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

